

Ukininkas

Prekė laikraščio:

Prusose ir i Austriją 3 auks.
i Ameriką ir i kitas svetimas
žemes 5 auks.
i Rusiją (kuvertuose) 5 rubl.

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus
rašto arba už jos vietą per
pusę puslapio 60 fenigų.

IŠEINA DU SYKIU PER MĖNESĮ SU MĖNESINIU PRIEDU.

Svarbumas prekystės dėl mūsų.

Netoli da tas laikas, da tik kokia 10 metų atgal, kadą mūsų žmonės mokėjo tik žemę arti, prekystę laikė per užsiėmimą nužeminanti žmogų, sakydami kad prekystė tai žydų užsiėmimas, kad geram žmogui, katalikui, gėda prekystę užsiimti. Pertai žinoma Lietuvoje prekystė buvo tik žydų rankose. Negeriaus buvo ir su amatais. Nors tarpe lietuvių buvo ir siuvėjai (kriaučiai) ir karpiai (šiaučiai) ir kalviai, bet dirbo jie teip prastai, kad nekalbant jau apie miestus, kiekvienas prakilnesnis kaimo žmogus kreipėsi prie amatininkų žydų arba vokiečių, kurie mokėjo savo amatą nepaliginant geriaus už amatininkus lietuvių. Net ir pati žemės apdirbimą mūsų ukininkai daug prastiau atlikdavo negu kitose šalyse. Pripratę nuo žiūrėti prie sunkaus darbo mūsų žmonės senoviškai dirbo žemę, nors paskutiniame laike ji pradėjo duoti begalo mažą pelną.

Teip buvo iki neatsirado užrubežyje lietuviški laikraščiai, kurie parodė mūsų žmonėms, kad galima daug lengviau ant svieto gyventi, kad apdirbant geriaus žemę galima iš jos didesni pelną turėti; kad da lengvesnis darbas tai, kurie užsiima amatais o ypačiai prekystę. Atsirado teipo-gi ir atsakančios knygtės mokinančios kaip reikia žemę apdirbti, žodžių tarpe lietuvių pakilo judėjimas; lietuvių atmerkė akis, apsidairė ir persitikrino, kad jie teisingai vargiai gyvena ant svieto, kad vargą tą galima sumažinti, geriaus apdirbant žemę o ypačiai užsiimant amatais ir prekystę, iš kurių šiandien naudojasi kuomet vien tik žydai.

Atsirado daugelis ukininkų, kurie pradėjo maž daug pagal naujus reikalavimus ukę vesti, kiti pamatė naudingumą tų įvedimų ir jų paveikslą pasekė; nors šiandien da mes ir neturime teip įtaisytų ukę, kokias matome kitose apšviestose šalyse, t

mas tarpe senoviškos netikusios ukės ir šiandienykšės jau pagerintos.

Teip-pat nemažą skirtumą matome ir amatuose, nors šitame dalyke lietuviai da mažai ką pirmyn nuėjo, nors turime jau kelis lietuviškus amatininkus, kurie jau ir žydų konkurencijos nebijo. Didžiausią-gi žingsnį pirmyn lietuviai padarė prekystėje. Nors da didelių pirklių neturime tarp lietuvių, nors musiškiai turi krautuvėles da tik po bažnytkiemius ir mažus miestelius, bet kaip pamislyji kad da tik keli metai perėjo, nuo to laiko kada mūsų žmonės sakė, kad geram žmogui gėda prekiauti, tai suprasime kaip didelį žingsnį pirmyn jau mes padarėme. Toks umas prekystės pakylimas atsitiko dėlei dviejų priežasčių. Iš vienos pusės didelis nupuolimas javų prekės atšaldė truputį mūsų žmonės nuo žemės, kuri pradėjo neapmokėti padėtą ant jos darbą; iš kitos pusės apšvietimas pakilęs, ačių išeinančioms užrubežyje knygtėms ir laikraščiams, atidarė akis mūsų žmonės ir pamatė jie naudą amatų ir prekystės iki tolaik paniekintos. Ir iš teisybės reikia buti n'išmanėliu, idant nesuprasti, kad toks užsiėmimas neduos teip didelio pelno, kaip sąžiniškai vedama prekystė. Pakilus apšvietimui, žmonės mus suprato tai ir ėmėsi prie prekystės. Neturėdami da drąsos ir bijodamiesi žydų išpradžių uždėjo krautuvėles tik bažnytkiemiuose, o toliaus, išdrisė, uždėjo ir po pavietavus miestus, drąsiai stojo i konkurenciją su žydais ir gerai aną išlaiko. Šiandien jau tarpe lietuvių turbūt niekur nerastum teip nesuprantančių, kurie da niekintu prekystę, šiandien daugumas ją labai augštai stato ir rupinasi bent prilaikyti jau prekiaujančius eidami pirkti pas juos o ne pas žydus, daugelis ir pats mislyja prekystę užsiimti. Šiandien jau nėra abejonės kad toliaus mūsų prekystė kils augstyn. Teisybė, šiandien daugumas mato prekystėje tik lengvą būdą gyventi ir maitintis, kad prekystė turi dėl mūsų daug didesnę svarbą. Pasižiūrėkime tik aplink save?

Daugybę spastų uždėjo ant mūsų mūs priešas gudų vyriausybės, kuris tarp kitko rupinasi prakilnesnius ir apšviestinius iš mūsų priversti į Gudiją keliauti, o pas mus kacapus veisia. Dėlto tai mūsų vyrams ir augštesnius ir žemesnius mokslus išėjusiems net ir prastiems darbininkams neduoda pas mus tėvynėje jokių vyriausybinių vietų, kurias atiduoda kacapams, idant jie būtų apaštalais pravoslavijos tarpe mūsų. Tokią savo politiką gudų vyriausybė varo su n'išpasakytu tvirtumu ir be abejonės pragaišintu mus, jeigu pasisektu jai priversti daugumą prakilnesnių iš tėvynės Gudijon iškeliauti. Be prakilnesniųjų likusiųosius greičiau į savo pusę patrauktų. Bet tai jiems negali pasisekti, tik ačių kylančiai pas mus prekystei ir amatams, nės netekę vyriausybinių vietų mūsų vyrai atras sau užsiėmimą prekystėje, kurią paverž iš žydų, tokiu būdu mes kaip laikėmės ir nepasidavėm gudų išmisams ligšiolai teip nepasiduosime ir toliaus, pertai ant užbaigimo turui da sykį nurodyti, kad tie, kurie imasi prie prekystės daro naudą netik sau, atrasdami lengvą kšni duonos, bet užsitarnauja ir tėvynei Lietuvai, nės parodo kad mes galime rasti prekystėje naudingą užsiėmimą ir užlaikymą, ne atsitraukdami iš tėvynės, kurio tyčia neduoda mums gudų vyriausybė, norėdama mus pragaišinti.

B.

Kanitferštan.

Kartais mums netikėtai tenka persitikrinti, kaip ant šios pasaulės viskas greitai persikeičia.

Štai kas atsitiko su vienu vaikinų, kuriam teko nuklysti į Amsterdamą didelį Ulandijos miestą. Keliaudamas į Ameriką užklydo jisai į aną didelį miestą pilną puikių namų. Labiausia puolė jam į akis vienas puikus namas, toks puikus, kokio jis niekad da nebuvo matęs. Atsistojo ir stebėjosi žiurėdamas į keliolika kaminių ant jo stogo i puikius didelius langus, teip didelius kaip durys jo tėvo namuose. Ant galo neiškentė; truktelėjo už peties vieną einantį pro jį žmogų ir paklausė:

— Brolau, ar negali tu man pasakyti, kaip vadinasi ponas, kuriam priguli šis puikus namas su dideliais langais?

Užklaustasis tiek suprasdamas lietuviškai kiek mūsų vaikas ulandiškai trumpai atsakė jam „kanitferštan“ ir nuėjo savo keliu. Kanitferštan ulandiškai tai vis tiek ką musiškai nesuprantu. Bet mūsų vaikas pamislyjo, kad tai tų namų ponas vadinasi Kanitferštan.

— Tai da turbūt turtingas tas Kanitferštan — pamislyjo vaikas ir nuėjo toliaus. Beeidamas atsidurė ant kranto marių, kur stovėjo daugybė suplaukusių laivų. Nieko daugiau nebuvo matyti kaip tik vieni laivai, o jų stiebai kaip giria išrodė. Teip tas viskas jam dyvinai išrodė,

kad nežinojo į kurę pusę nė žiurėti. Ant galo patėmyjo didelį garlaivį, kuris tik ką buvo atplaukęs iš Indijos su visokiais brangiais tavorais. Daugybė darbininkų nešiojo tavorus. Mūsų vaikas negalėjo atsižiurėti i kruvės skrynių ir siuntinių sukrautų ant kranto, o darbininkai dar vis nešė pūdus tai cukraus, tai kavos, tai pipirų. Ant galo priėjo jis prie vieno darbininko ir paklausė:

— Kaip vadinasi tas laimingas žmogus, kuriam marios tiek gerybių atnešė?

— Kanitferštan — atsakė darbininkas ir nuėjo toliaus.

— Aa! Ar tu matai! Nedyvai kad tas, kuriam mariomis tiek turtų atplaukia, gali statyti ir tokius puikius namus — pamislyjo mūsų vaikas. Grižtant atgal labai liudnos mislys jo širdį suspaudė. Sumislyjo jisai, kad jis toks vargšas, toks nelaimingas ant svieto, kada tuom tarpu yra toki turtingi ir laimingi.

— Kad tai aš bučiau toks turtingas kaip tas Kanitferštan — mislyjo jis eidamas. Ugi žiuri netoli jo veša numirusi. Keturi juodai aptiesti arkliai veža vežimą, ant kurio teip-pat juodai aptiestas grabas. Paskui vežimą eina nuliudę giminės ir pažinstami. Toli girdėtis varpų skambėjimas. Mūsų vaikinui da liudniaus pasidarė. Nusiėmė kepurę ir stovėjo pašalyje, pakol visi nepraejo. Paskutini, kuris teip-patėjo nuliudęs užkalbino ir paklausė:

— Tur but velionis buvo jūsų geras pažinstamas, kad teip nuliudę einate.

— Kanitferštan — atsakė tas.

Dvi ašaros nusirito per skruostus mūsų vaikino; jam ir gaila ir draugia lengva ant širdies pasidarė.

— Vargšas Kanitferštan — pamislyjo jisai — kas liko tau iš tavo turtų; tiek kiek liks man vargdieniui, smertiniai rubai ir ankštas grabas.

Teip mislydamas jis nulydėjo numirusi iki kapinynui, matė ten kad didžturtį, teip kaip ir visus įleido i duobę ir žemėms užkasė. Klausė teipo-gi pamokslo, kurį kunigas sakė ant kapo ir nors nė žodžio nesuprato, bet verkė daugiau negu savo bažnyčioje per pamokslą.

Po viskam su suraminta širdžia su vyrais draugia sugrižo i miestą. Nuo to sykio kaip tik jam liudna darydavosi, kad jis toks vargšas, kada kiti toki turtingi, tuojaus ateidavo jam ant mislių ponas Kanitferštan iš Amsterdamo, jo dideli puikus namai, jo garlaivis su brangiais tavorais ir ant galo jo ankštas medinis grabas kaip ir kiekvieno vargdienio.

B.

Daina. A. Vanožinskis

1) Karvelėli, paukštužėli

Ko-gi tu burkuoji?

Ar vargelius, ar kryžėli, ar

Tu savo rokuoji? — ačia

- 2) Ko burkuoji, ko vaitoji?
Kaklo nieks negrauzia,
Pati myli vaikai tyli,
Padotkai nespaudžia.
- 3) Nuo laimingo prigimimo
Esi aprėdytas
Plunksnoms gražioms kaip šiuoboms
Esi apdarytas.
- 4) Stogs nekliauras, lizdas naujas
Kur tavieje tupi,
Esi sotus ir bagotas
Kas-gi dar tau rupi?
- 5) Nė reik sėti, nė akėti,
A nė žemę arti;
Su kaimynu, su šeimyna
Nereik susibarti.
- 6) Ko burkuoti, ko vaitoti?
Ko jums paukštuželiai?
Tik reik Dievui dėkavoti,
Plesdenant sparneliais?
- 7) Mums žmonelėms vardgienėliams
Tad vargai įveikia;
Mums vaitoti, mums dejuoti
Ir nenorint reikia.
- 8) Procevojam — prakaituojam
Per visą amželį,
O ką turim, kaip pažiurim —
Tiktai sernėgėlę.
- 9) Bet jau ir tą gal nuvilktu
Su dantims sukandę;
Kad ant sklodkų ant padotkų
Spasabą neb'randi.
- 10) O tas sklodkas — šiočas — tokias
Kas gal išmokėti?
Toks plėšimas, toks lupimas
Nebgal' daturėti.
- 11) Ar yr' duonos tau kąsnelis
Tavęs nieks neklausia;
Jai tik yra pusrublėlis
Atim' knogreičiausiai.
- 12) Činauninkai — kamarninkai
Vientik ir važiuoja;
Visaip laukus išmieravę
Kišenes mieruoja.
- 13) Sakyč' daugiau neteisybių
Bet užginta yra;
Reik nustoti ir dainuoti,
Nors ašaros byra.

Vainužis.

Varguolė.

(Tikras atsitikimas.)

Iš Pasvalio, (Panevėžio pav.) Teko man syki šią vasarą važiuoti iš Pumpėnų. Gale miestelio pasiveju senutę su maišeliu ant nugaros. Maniau, kad ji eina kur ant atlaidų.
„Tamsta bene iš Pasvalio?“ klausia ji manęs.
— „Te-gi“.
— „Ar negalėtumei manęs pavežti?“

3

— „Kodėl ne, sėskis. Iš kur-gi tamsta eini?“ klausiu aš jos, kada ji užsiritu ant ratų.

— „Et, ką čia tamsta! ilga pasaka. Einu iš Kauno“.

— „Iš Kauno?“ nusistebėjau aš; jug kur tai Kaunas, o kur Pasvalys! „Ar-gi tamsta visą kelią pėsčia?“

— „Pėsčia, širdyt, kur čia man užsimokėti už mašiną! Pasakysiu, kaip buvo. Mano sesuo buvo išėjusi su vyru į Kauną ant uždarbio. Tenai mirė jos vyras, o netrukus ir ji pati, palikę vieną sunelį. Aš jį pasiėmiau pas save, ir užauginau. Dabar uriadninkas neduoda man ramumo: pristatyk, jam metrikas, gal, sako, tu jį nuo kariumenės slepi. Nu kur-gi man jam tuos metrikus imti? Žinau tiktai, juog jis pakrikštytas Kaune, o kokioje bažnyčioje, kokio kunigo, niekad negirdėjau. Nueinu aš pas kleboną Misiuną pasiklausti rodos. Bet tamsta gal žinai mūsų klebono būdą: su tušiomis rankomis neprieisi prie jo. Nueinu pas paneles, jos liepia eiti į Kauną: „tenai, girdi, vis kaip nors gali metrikus gauti.“ Dar čia jos davė man rublį ant kelio ir raštelį pas savo brolių, pralotą D. Aš pabučiavau joms rankas ir išėjau. Dar aš bandžiau, ar neatsiras kas iš žmonių, ar nepasakytų kas, kaip išimti metrikus, nesiekus Kauno. Bet kur čia tau! Aulasas (gal girdėjai? rašo „prašenes“, kai kas užveda bylą; jis-gi gydo katės išmetomis nuo priemečio), sako: „duok man 3 rublius, aš tau viską padarysiu.“ Jeigu bučiau turėjusi, bučiau davusi, nebut' gal reikėję tiek kelio suplukti. Ką tu vargšas budams padarysi?“

— „Nu-gi Kaune ar gavai ką?“

— „Neva gavau. Nuėjau pas pralotą D., padaviau jam panelių raščiuoką. Jis perskaitė, paklausė vaiko vardą ir sako: „bereikalo vaikščiojai, butum parašiusi į konsistoriją, kur surašyti visi katalikai Kauno gubernijos, ir butum gavusi, ko reikalauji.“

— „Tai žinoma,“ pritariau aš, o ji atsiduso ir sako: „Te-gi, kad mat pas mus žmonės toki: kas nežino — nežino, o kas žino, užmokėk jam, tai pasakys. Dabar nors ir tas pats klebonas, jeigu jis būtų žmoniškesnis, kas-gi jam būtų buvę pasakyti, nės užtikro žinojo. Kamenдорėlis tas vėl nė šio, nė to, pasikalbėjo su vargamistra ir nė viens, nė kits negalėjo man nieko gero pasakyti. — Štai jau ketvirta nedėlia, kaip aš iš namų išėjau, o dabar dėkui tamstai šiandien jau parkiutįsiu, kad ir sutemus, nėra nuo Pasvalio kiek čia tebliko, penki verstai.“
— Daugiau aš nieko jos nebeklausinėjau ir nugrimzdau mintyse. Čia aš daug ką atsiminiau apie mūsų kleboną, apie vaidus jo su parapijonais ir daug kitų žinių iš mūsų aprubės, kurias kitą sykį suteiksiu.

Pasvalietis.

Apie knygas.

Du lietuviški kalendoriai 1896 metams:

1) *Lietuvos ukininkų kalendorius.* 2) *Tikras tėvyniškas kalendorius.* Pirmasis tai yra „Lietuvos ukininkų kalend.“ išleistas „Ukininko“ redakcijos, o antrasis „tikras tėvyniškas kalend.“ išleistas apžvalgininkų. Abudu juodu geri, papiekti reikia tik Apžvalgos kalendorių už tai, kad netikusiai atliko surašymą prekymečių Suvalkų gubernijos. Nežinia dėl ko tame suraše visiškai praleido Senapilę (Marijampolę) ir Prienus, o vietoje Alytaus parašė Alvitą; o tuom tarpu Alvitas yra tai tik bažnytkiemis, kuriame jokių prekymečių neesti. „Ukininko“ kalendoriuje tų klaidų nėra. Tuodu kalendoriai skiriasi kits nuo kito da ir tuom, kad „Ukininko“ kalendoriuje nėra nieko užgaunančio maskolių vyriausybę, kada Apžvalgos kalendoriuje yra daug straipsnių užgaunančių maskolius ir jų tikėjimą. Pasižiūrėkime arčiaus raštams patalpintiems tuose kalendoriuose. Paimkime pirmiausia „Lietuvos Ukininkų kal.“ išleista kaip jau sakėme, „Ukininko“ redakcijos. Abelnai imant visi raštai labai geri ir naudingi. Ant pirmos vietos yra apysakėlė „žiemos vakaras“, kurioje parodo, kad iškėjimas į visokias baidykles ir vaidymus teip da tvirtas pas mūs žmonis yra tai tik niektikėjimai tamsių žmonių. Kitas raštas „apie terminus“ parodo kokiems reikalams pagal įstatymus pereina terminas ir jie jau atnaujinti negali būti. Labai naudinga mūsų žmonėms žinia. Da toliaus puikus išaiškinimai iš ko paeina lietus, sniegas ir rasa. Da toliaus aprašymas apie gyvenimą ir papročius kurmio, žalčio ir voro. Pabaigoje gražus straipsnis iš ukės „apie arklius“ ir „naudingi nurodymai ukininkams“ apie visokius daigtus. Iš šito skaitytojas mato, kad jame nėra nieko priešingo vyriausybei.

Užtai „tikras tėvyniškas kalend.“ išleistas Apžvalgos nečėdyja vyriausybės. Iš jo raštų nurodysime tik svarbesnius. Teip straipsnis „pareiga kiekvieno Lietuvio“ susideda iš trumpų klausimų ir atsakymų, o prasideda nuo klausimo: kas tu esi — Lietuvis, ir tt. toliaus eina klausimai ir atsakymai iš Lietuvos istorijos; abelnai tą straipsnį vertą kelis syk perskaityti. Paskui eina dvejios pakeliančios dvasę eilės; toliaus smulkmenos iš ukės. Da toliaus surašas visų vyskupų buvusių žemaičių vyskupystėje nuo pats pradžių iki šiai dienai. Da toliaus labai žingeidi istorija atsiradimo ropučių (bulvių). Labai gerai parašyta teip-pat ir „daina cerkvės varpininko“, kurioje išjuokia popą ir jo tarną, atsistųs į Lietuvą kaip misijonorius ir platinotųs pravoslavijos tarpe Lietuvių. Gerai daro ką tokius išjuokia. Ilgame straipsnyje „kariūmenės iškėmė ir kaip su ja kovoti“ nurodo kokią biauiaią iškėmę turi tarnavimas kariū-

menėje ant mūsų jaunų vyrų, kaip stengesi juos ten į maskolius ir provoslavnus perversiti.

Šiandien tarnavimas maskolių kariūmenėi jau neteip gadina mus vyrus kaip kitą kartą. Kitkart kuomet kiekvienas išsitarnavęs kariūmenėi sugrįždavo namon kaip tikras maskolius, o šiandien jau ne, jau mūsų vyrai išmintingesni jau neteip greit prisigeria to maskoliško raugo, o jai kuris namo sugrįžęs ir ima savo maskolišką palinkimą rodyti, tai išjuokimai ir paniekinimas namiškių tuojaus išvaro svaigulį iš galvos. Tokiu budu maskolių rupestis apmaskolinti mus su pagelba kareiviškos tarnystės nueina ant vėjo kaip ir visi jų užmąnymai. Ant galo tame kalendoriuje yra da žodis į „kalendoriaus laikytojus“ rodijantis slėpti kalendorių nuo maskolių policijantų, nės kitaip gali beda būti, nės tas kalendorius „trefnas“ prieš maskolių vyriausybę. Baigdami kalbą apie kalendorius pripažinstame abu per lygiai gerus, velyjame skaitytojams abudu perskaityti, nes abiejuose yra daug naudingų raštų. Dieve duok kad ir toliaus juodu butų teip geri kaip šymet.

B.

Kaip užlaikyti kraujo bėgimą.

Norėdami užlaikyti kraują įsikirtus, ar įsipiovus, ar kaip kitaip kuną pažeidus, mūsų žmonės vartoja daugelį daigtų, iš kurių, ne kurie yra labai blėdingi. Tarpe kitų tankiai deda ant pažeistos vietos arklį mėslą, arba apdulkėjusius vortinklius, arba sukramtę burnoje duoną ir kitus panašius. Kalbėdami apie gydymą opų „Uk-ke“ perėjusių metų, mes parodėme, kad svarbiausias daigtas opų gydyme yra kuopnumas (čiūnumas), kad užterštos opos ima sopėti, paraudonuoja, puliuoja ir ilgai negyja, pertai tie, kurie užlaikymui kraują deda ant opų arklį mėslą, ar apdulkėjusius vortinklius ar kitus kokius nekuopnius daigtus, daro tuom sau tik blėdį; kada tuom tarpu galima kitokiu budu užlaikyti kraują, nekenkiant opos gyjimui.

Pirmiaus neg pradėti kalbėti apie budus sulaikymo kraujo, pakalbėsime apie tai, kaip vaikščioja kraujas po žmogaus kuną. Po žmogaus kuną kraujas vaikščioja tik gyslomis. Iš širdies išeina viena labai stora gysla, kuri tolyn nuo širdies eidama skiriasi į mažesnes gysles pakol ant galo mėsose pasibaigia mažomis kaip plaukas gyslytėmis. Visomis šitomis gyslomis kraujas eina iš širdies į visą kuną; vadinasi jos iš lotyniško *arterijomis*. Jose kraujas šviesiai raudonas. Didelėse arterijose kraujas teka labai smarkiai, mažesnėse lėčiau, o mažiukėse visiškai iš lėto slenka.

Iš mažiukių arterijų kraujas pereina į kitokias gysles, iš ten grįžta atgal į širdį. Juo

artyn prie širdies, juo skaitlius tų gyslelių eina mažyn, nės vis kelios susivienija į vieną. Šitos gyslos, kuriomis kraujas grįžta atgal į širdį teip-pat iš lotyniško vadinasi *venomis*. Jos skiriais nuo arterijų tuomi, kad jose visose kraujas teka išlėto; kraujas jose tamsiai mėlynas. Žmogaus kune venos esti paviršium po oda ir jas mes galime matyti; yra tai tos mėlynos gyslos, kurias matome išsiputusias ant kojų ir rankų. Arterijos-gi paprastai yra giliai po mėsomis; jas tik vietomis galima sučiupti. Yra da vienas didelis skirtumas tarpe arterijų ir venų tame, kad arterijos plaka o venos ne. Ten kur arterija negiliai po mėsomis, pridėję piršta galime jausti, kaip ji plaka.

Kas-gi iš to išeina? Štai kas! Jeigu pažeisime tik mažas arterijas, kuriomis kraujas teka išlėto arba venas, tad kraujas iš pažeistos vietos tik palengva sunksis; jeigu-gi pažeisime didesnę arteriją, tad iš opos kraujas ims čirškė čirškėti. Priegtam iš pažeistos arterijos bėga šviesiai raudonas kraujas, o iš pažeistos venos bėga tamsiai mėlynas.

Grįžtant dabar prie budo užlaikyti kraują, pirmučiausia turime štai ką atminti: *jeigu iš pažeistos vietos kraujas tik sunkte sunkiasi arba labai plona sriovele čirškia, tad galima sulaikyti ir be gydytojaus pagalbos žemiaus paduotais budais, žinoma jeigu tik gydymas pačio pažeidimo nereikalauja gydytojaus pagalbos; jeigu-gi kraujas smarkiai čirškia, reikia kuogreičiausiai prie gydytojaus kreiptis*, nės tokiame atsitikime naminiai budais nepasiseks kraują užlaikyti, o duodant kraujui ilgai bėgti, galime apsilypninti ligonį arba ir visai numarinti.

Naminiai budai kraujui sulaikyti šitoki:

1) Geriausias ir lengviausias budas sulaikyti kraują tai prispausti tą vietą, iš kurios kraujas bėga ir teip prispaudus palaikyti kokia 15 minutų. Teip štai, pažeidus pirštą nereikia tuojaus dėti ant opos sudulkėjusius vortinklius ar mėsą, bet pirštais suėmus suspausti pažeistą vietą, arba gerai suveržti aprišant baltų skudurėlių. Teip-pat prispaudimas yra gerai pažeidus kitus sąnarius, jeigu pažeidimas netoli kaulo. Jeigu pažeisime minkštumus esančius toli nuo kaulo, tad neturėdami prie ko prispausti negalėsime jau pasinaudoti šiuom budu sulaikyti kraują. Tada reikia kitokius budus bandyti.

2) Antras budas sulaikyti kraują — tai dėti ledus ant pažeistos vietos, nės šaltis sulaiko kraują.

3) Labai gerai teipo-gi uždėti ant opos vatos nupirkto aptiekoje ar baltų šarpių ir jas prispaudus palaikyti keliolika minutų. Nuo jų kraujas greitai sustreka ir nustoja bėges. Teip-pat

sulaiko kraują ir vortinkliai, kuriuos mus žmonės ir vartoja kraujo sulaikymui, bet daro tai visai bereikalo. Vortinkliai tie ypačiai iš palubių ir pasienių paprastai net juodi nuo dulkių, pertai dėdami ant opos teip suterštus vortinklius užtersiame opą (roną) ir apsunkiname jos pagyimą.

4) Gerai teipo-gi užberti ant pažeistos vietos miltų arba krakmolo ar gumarabikio, nės iš jų, su kraujais susimaišiusių, pasidaro košė, kuri neduoda kraujui bėgti. Reikia tik miltus ir krakmolą imti labai čystus.

5) Tam tikslui kartais gerai užberti ant opos smulkiai sutrinto aluno arba mėlynojo akmenėlio.

6) Jeigu visi augščiaus paminėti budai nesulaiko, tad įkaitinus iki baltai vinį ar šėp koki geležgalį pridėti jį prie tos vietos, iš kurios kraujas bėga kur tik jos dasilytėsime pasidarys šašas ir sulaikys kraujo bėgimą. Geležgalį reikia imti butinai iki baltai įkaitinta; iki raudonai įkaitinta geležis tam tikslui netinka, nės pasidarys šašas prilimpa prie geležies atsiplėsia nuo mėsų ir kraujas kaip bėgo teip ir bėga. Vartojant įkaitintą geležį skaudėjimo nėra ko bijotis, nės jis yra teip nedidelis, kad ant jo nėra ką ne paisyti.

Užlaikius kraują vienu iš paduotų būdų ir palukėjus valandą reikia opą gražiai išmazgoti vandeniu su karboliumi ir aprišti, ją teip, kaip pereitų metų „Ukininke“ buvo pasakyta. Toks išmazgojimas opos ypačiai reikalingas, jeigu užlaikymui kraujo bėrėme į opą miltus, ar krakmolą arba dėjome šarpes ar vatą.

Jeigu nė jokiū budu negalima butų kraują užlaikyti, arba jeigu pažeidus didelę gyslą kraują imtu bėgti didele sriove, tad, kaip jau sakėme, reikia šauktis pagalbos gydytojaus. Gydytojas atradęs gyslą, iš kurios kraujas bėga suims ją tam tinkančiais prietaisais ir užriš šilku, ir kraujas iš jos nebebėgs daugias.

Čion kyla da vienas klausimas: ką daryti tada, jeigu kraujui labai prasimušus, pas gydytoją toli: kada belaukiant gydytojaus pagalbos ligonis gali numirti nuo kraujo išgožimo? Musų kaimo bobutės daro saviškai, tuojaus apdeda opą arklio mėšlu, arba apdulkėjusiais vortinkliais, arba sukramčiusios burnoj duoną. Nera ką kalbėti, kad tokiu pasielgimu užtersia opą ir padaro ligoniui didelę blėdį. Tokiame atsitikime reikia šiteip daryti: jeigu kraujas bėga iš rankos ar kojos, tad reikia kuom nors tvirtai suveržti ranką ar koją augščiaus pažeistos vietos. Teip suverždami suspausime gyslą (arteriją), kurią kraujas nuo širdies ateina. Tokiu budu jeigu ir nevisai sulaikysime kraują, tai bent bėgs jis labai palengva, ir be blėdies ligonis galės laukti gydytojaus pribunant. Gerai teipo-gi paguldžius ligonį pakelti augšty

pažeista sąnari, arba taip-pat uždėti ant pažeistos vietos vatos ar ledo.

Jeigu-gi kraujas bėgs iš pažeidimo kur nors ant kuno, tada apie suveržimą nėra ką nė mislyti. Tada reikia pasirupinti arba vata apdėjęs prispausti pažeistą vietą, arba ledais apdėti ir laukti pribunant pagalbos. Ant užbaigimo kaipo paveikslą, kokią blėdį daro mūsų bobotės, dėdamos ant opų visokias biauorybes, paduodu čion du atsitikimu, kuriuos teko man matyti perėjusi metą. Viena žmona perspiovė dalgiu minkštimus užpakalyje kojos per delną augščiaus užkulnio. Norėdamos užlaikyti kraują, bobos tuojaus apdėjo arklio mėšlu ir aprišo skuduru. Tuom tarpu kraujas teisybė apsistojo, bet vos tik skudurą atrisdavo vėl čirkšte čirškė. Į antra dieną šaukiasi gydytojaus pagalbos. Gydytojas nuplovęs roną atrado pažeistą gyslą, perrišo ją šilku ir sulaukė kraujo bėgimą; bet su gydymu opos jau sunkus buvo dalykas. Užkrėsta mėšlu opa, nežiurint ant atsakančių vaistų paraudonavo ėmė puliuoti, mėsos kaip priguli nesugijo ir žmona ant visados šluba pasiliko. Kitas atsitikimas toks: Laikė rugpiutės bernas netyčia perpiovė dalgiu minkštimus užpakalyje kojos, kuomet tokioj pat vietoj kaip tos moteriškos, perpiovė iki kaului. Buvo tai dvarelyje. Ponas nedaleido dėti mėšlą ant opos, bet pargabenęs berną namon, paguldė, suveržė koją per įpiautą vietą baltu skaduru ir apdėjęs ledais šaukė gydytoją. Gydytojas užraišiojo šilku pažeistas gyslas, susiuvo mėsas ir apdėjo atsakančiais vaistais. Opa užgijo į 2 nedėles be pulių be sopėjimo. Bernas pagulėjęs 2 nedėles da 2 nedėles šlubavo vaikščiodamas, nės mėsos nebuvo da gerai sugijusios. Vėliaus buvo visiškai sveikas.

Kaip matote abiejuose atsitikimuose buvo pagalba gydytojaus, bet vienas ligonis liko ant visados šlubas, o kiti visiškai pasveiko. Dėlko? Dėlto, kad vieną pirm pribunant gydytojui gydė bobos su savo netikusiais vaistais, o prie kito bobos negavo prieiti, neužteršė opą ir nepadarė ligoniui blėdies.

B.

Is plačios pasaulės.

Medvilnė. Vienas iš naudingiausių augmenų tai medvilnė, kiek tai svieto ji dengia, o dėl savo pigumo kiekvienam kad ir vargingiausiam žmogui prieinama. Medvilnė tai žolynas, augštumo nuo pusantros uolakties, plačiai šakojas, lapus turi gražiai žalius, skaldytus, lyg lapai penkiapirščio, tik žinoma daug didesni. Žiedai panašūs į žiedus piliarožės — palšai geltoni; vaisių maišelius pailgas, didumo valakiško riešučio arba stačiaus sakant lyg piktadagis ir grūdai juose paeiliui sudėti į baltus žibančius pukelius. Grudeliai pribrendę

ir priėję išsiveržia iš savo maišelio ir krinta žemėn draugiai su švelniais savo pukeliais: palyginkite su pikta-dagiu ir lengvai numanysite apie medvilnę, tik žinoma tie pukai ilgi gražūs ir švelni. Visiems pažinstama vata, o yra tai apdirbti pukelei medvilnės. Kada jau medvilnė pradeda žemėn kristi, tai ženklas kad jau gera dėl darbo, tada ją renka, kulia, ir atskyrę pukus nuo grūdų, siunčia į dirbtuves, kur karšia, verpia ir audžia visokias drobes, perkalus, multinus, mašastus, ir tt. Visi darbai atliekami mašinomis. Ne per senai tuos darbus atlikdavo rankomis, daugybė žmonių kaip vyrų taip ir moterų darbavosi po dirbtuves ir turėjo šioji tokį uždarbį. Ne daugiau kaip pusantro šimto metų pradėjo anglai vartoti medvilnę dėl ataudų drobių ir marginių. Metmenis lininius gabendavo iš Vokietijos, kuriuos verpdavo mergaitės rateliais, o medvilnę verpdavo anglijos moters teipo-gi ratelias ir vartojo tik ataudams, nės negalėjo taip stiprai suverpti kaip reikia dėl metmenų. Ausdami anglai ėmė siuntinėti audeklus po kitus kraštus, kurie dėl savo pigumo visiems patiko ir buvo labai perkami, audėjai negalėjo ištekti audeklų, nės verpėjos nesusipėjo priverpti ataudų. Todėlei ne mažą rupestį turėjo audėjai budami be darbo. Tame mete vienas varingas žmogelis, vardu Tamošius Highs, mokantis dirbti stakles audimui padarė pirmąją verpiamą mašiną ir praminė ją Jone (Jenny) vardu savo vienatūrės numylėtos dukters. Mašina toji suverpdavo tiek, kiek dešimt vikrių verpėjų. Įtaisas tas buvo rankomis sukamas ir verpė gijas palaidas. Paskui užsimanė Tamošius padaryti įtaisą geresnį, verpiantį sukriu, dėl metmenų, bet gudresn-žmonės pasinaudojo išradimu Highso o ziegor-ninkas Kay, kurs jam padėdavo darbe, pardavė jo paslaptį Rišardui Arkvrightui,*) kurs apsigarsino išradėju to įtaiso ir prisigyveno didelius turtus, o tikrasis išradėjas drauge su savo dukterę tapo užmiršti ir pragyveno vargystėje. Tik vardas įtaiso lyg šioliai pasiliko Jenny;**) po visas dirbtuves jį taip tebevadina. Dabartės viena mašina suverpia par dien tiek, kiek vienas žmogus suverptu par ištisus metus. Tėvynė medvilnės, pietinė Azija, kur ji augdavo kaipo kėras laukinis, paskesniuose laikuose ėmė ją auklėti visose žemėse šiltųjų kraštų. Pietinė dalis Amerikos Švientiųjų Valstijų daug prisigydavo Europai medvilnės, bet nuo laikų naminio karo Amerikos, pirklystė to naudingo tavoro nupuolė ir dirbtuvės turėjo kitur įieškoti medvilnės. Dabartiniuose laikuose medvilnė auklėjama Algieri, Egipte, Ryt-Indijoje, mažoje Azijoje ir Italijoje. Austrija ir Anglija suvartoja

*) skaityk Arkraitui.

**) skaityk Dženni.

par metus 600 milijonų svarų medvilnės. Europon atgabenama kas met apie pusketvirtą milijoną siuntinių, kiekvienas toks siuntinys turi po 350 svarų. Medvilnė priguli prie veislės žolių gleivėtų, kurios auga ir pas mus, kaip tai: ratiliai, rozės, piliarožės; nekurie lostai tų žolių turi savyje daugelį saldžios limpančios sulos, dėlei kurios branginamos kaip gydyklos. Prie tos pat veislės priguli storiausias sviete medis *Adansonija* augantis Aprikoje; medis tas esti storumo iki 40 pėdų apskui, augštumas jo ir teip didelis, o patenka apie 5000 metų, vaisiai to medžio valgomai ir gan skanus, bezdžionės daugiausia jų suėda, todėl ir pramintas bezdžionių duona Baobab.

Nendrė cukrinė. Nendrė cukrinė auga nuo 8 iki 15 pėdų augštumo, storumo 2 colių. Sodindami jas, sukapoja stambius gabalėlius ir meta žemėn kaip pas mus bulves, iš kiekvieno gabalėlio užauga naujas su minkšta, šerdžia stambas, sukrauna žiedus ir pražysta didelėmis kekėmis sudėtomis iš mažų žiedelių. Visotinas jos suaugimas, tai yra iki pražydėjimui, esti 10 iki 18 mėnesių. Kerta ją žydinčią, ir tuojaus po peržydėjimui skubina tą pačią dien grusti ir trėkšti sunką, tam tinkančiais prietaisais, sunką tą arba sultis virina, košia per kalkes ir anglis ir tokiu būdu padaro cukrų kaip jį matome. Auklėjimas nendrių cukrinių esąs labai vargus, reikia labai daug darbo ir priežiūros. Musų šalyje jos neauga. Jų tėvynę šilti kraštai, daugiausia auklėjamos vakarinėse Indijose. Mes turime dabar cukrų padaromą iš burokų daug pigesni, nes burokai auga pas mus.

Arbata. Arbata auga kerais šakotais, savaimi augdami pasiekia iki 20 pėdų augštumo, bet sodinami neauga daugiau kaip 4—8 pėdų, lapai jos pailgi smailiais galais, karpyti, panašūs į lapelius ęrkėčio, tik daug storesni ir vis žaliuojanti. Žiedai dideli, palšai raudoni teipo-gi panašūs į ęrkėtrožę dykvidurę, grudas didumo riešučio. Tėvynė arbatos Kynai ir pietinė Japonija, auklėjama teipo-gi ryt-Indijose ir Ceylone. Apsodina arbata didžiausius laukus, darbuojas apie ją daug tukstančių žmonių. Lapeliai raškomi keturis kartus ant metų, šutinami verdančiu vandeniu ir džiovinami ant geležinių blekių. Arbata esti daugelio lostų*), bet tas priguli nuo jos sutaismo, ar meto raškymo lapų, gal buti nuo to paties krumelio juoda ir žalia arbata. Žalia džiovinama ūmai ant įkaitintų blekių ir kaip pradeda kaisti, numetama ant didelių stalų; kur darbininkai rankomis vynioja į sukutėles, paskui pribagia džiovinti. Juodą arbatą taissydami sumeta lapelius į kruvą ir laiko koliai iš savęs užkaista

ir pajuoduoja. Arbatos lapai nėi žiedai kvapo jokio neturi, bet jį igyja džiovinami. Kynai džiovindami arbatą primaišo kitioniškų kvepenčių žolynų. Europon tapo arbata atgabenta VII amžiuje, tada maža kas ją te-pažindavo, dabartės geriama ją visur, pagaliaus ir po mažiausias grinteles.

Zmona.

Iš Lietuvos.

Iš Kauno gubernijos. Savo begaliniam įsiutime maskoliai užpuola ant visko, kas tik ne maskoliška ir nepravoslaviška. Neturėdami tuom tarpu už ko tvertis savo barbariškėmis raukomis, užpuolė jie ant kryžių ir pradėjo juos verst. Štai ką rašo mums p. A. iš Kauno gubernijos:

1) Kaime Beržinės, Smilgių parakvijoje, Panevėžio pavieta, išvertė pernai pastatytą špižinį kryžių.

2) Teip-pat špižinį kryžių išgriovė kaime Balnoravos Smilgių uriadninkas gudas. Miestelio Rozalimo uriadninkas liuteris, išsiųstas asesoriaus išgriauti kryžių, neapsiėmė atlikti toki netikusį darbą, už ką tapo nuo tarnystės atstatytas.

3) Mergaitės Žilionių kaimo, Šaduvos parakvijos, Šaulių pavieto, pastatė teipo-gi špižinį kryžių ir pašventino jį 10 dieną rugpjūčio perėjusių metų. Į dvi dieni po pašventinimui t.y. 12 rugpjūčio atvažiav į Žilionis Radviliškio uriadninkas išgriauti kryžių, bet drąsios Žilionių mergaitės nedaleido tą barbarą nė artyn prie kryžiaus prieiti, nors uriadninkas ir keikė ir grasino į sudą jas paduoti ir protokolą surašė. Tas kryžius stovi dar iki šiai dienai, tik ačių drąsumui Žilionių mergaičių.

Iš Kauno gub. Čekiškės parakvijos, Kavondų apielinkės, bajoras Baranskis su pačia ir kaimynu savo, pasikinkę porą arklių, vežė į Kauną parduoti sviestą, surius ir kitus ukiškus pardavinius. Atvykę į Virbeliunų karčiamą rado dvi bajoriškai pasirėdžiusias moteris; viena išveizėjo 30, o kita 40 metų amžiaus. Paskutinioji iš jų rodėsi serganti. Keleiviams besiganaut pas karčiamą, nežinomos moters išišnekusios, pasakojo, kad eina iš Raseinių į Kauną ir meldė Baranskį jas pavežinti. Baranskis pagailėjo liepė moterims sėstis į vežimą ir nuvažiav toliaus. — Atvykę jau temstaut į Raudondvarį karčiamą vėl sustojo ganytis. — Baranskis paimęs iš vežimo krepšį, su draugais savo valgi ir vežamos moters teip-gi maitinosi iš savo mašelio. Pašiganę ir užvalge, visi iš karčiamos išėjo į vežimą sėstis, apart jaunesnės nežinomo moteriškės, kuri išbėgusi po menkai valandai nešdama atkimštus du butelių alaus ir tri stiklus, siliepė: — „Kada tamistos esate teig geri, ir dovanai mus vežate, tai meldžiu nor alaus išgerti“.

Baranskis priėmęs česni draugia su kaimynu keliatą stiklą išgėrė, o Baranskienė tik vieną stiklą. Paskui visi į vežimą susėdė, per upę Nevėžį laimingai persikėlė. Truputį toliaus pavažiavus, Baranskis su pačia ir kaimynu, pajutę didelį silpnumą ir svaigulį greitai visiškai sąmonės nustojo. Ryta metą žmonės rado juos ant kelio: pirmiaus Baranskį, toliaus Kauno link, jo kaimyną, o ant galo Baranskienę — visi jie gulėjo, kaip negyvi, smarkai susidaužę: liežuviai jų buvo pajudę ir pastyrę, o vidus burnos teip-gi pajudęs. Pakviestas iš Raudondvario felfėris, apveizėjęs keleivius ir radęs opijumi nunuodytus, atgaviniu anų užsiėmė. Kada Baranskis su draugais savo į sąmonę sugrįžo, tai arklį ir vežimo su visais daigtais o teip-gi 15 rublių, kuriuos kišeniutje turėjo, nerado. Piktadėjos viską pagriebusios, kas žin kur nuvažiavo. — Ligšiolaiik dar nepasisėkė surasti tų vagilkų ir ištirti, ar tai ištikro buvo moters, ar moteriškai apsitaisę vyrai. Tasai nepaprastas atsitikimas, tegul bus persergėjimu, idant keleiviai vėžindami nežinomus žmones būtų atsargesni.

S. Motulovskis Al. Gužutis.

Iš Suvalkų gub. Pas mus ir buvo atsitikimas panašus į tą, kuris buvo Kauno gubern. Matyti ir čion ir ten buvo tos pačios žmogystos. Pas mus atsitiko tai pradžioje šios žiemos: Dvi moters bajoriškai apsirėdžiusios pasamdė žmogų nuvežti jas iš Senapilės į Pilviškius. Atvažiavusios į Pilviškius moters tos nuėjo į karčiamą liepę užkaisti arbatos; pavaišinusios tą žmogų ėmė prašyti pavėžinti da iki Šakių.

— Tu, sako, teip gerai mus veži, kitą toki mes negausime; verčiau jau tau gerai užmokėsime.

Žmogus suderėjęs gerus pinigus pavėžino ir iki Šakių. Šakiuose vėl gėrė arbatą ir vežikui duodamos butinai prašė pavėžinti da iki Gelgaudiškiui. Žmogus vėl susiderėjęs gerus pinigus apsiėmė, nors nuo Senapilės jau keliolika mylių pravažiavo. Iš Šakių išvažiavo jau temstant. Kas daugiaus buvo, vežikas jau neatmena, žino tik, kad jį rado visiškai išrėdytą, pušgyvį girioje pakėlėi begulintį. Žinoma, moters su arkliais prapuolė ir ligšiolaiik apie jas nieks nežino.

Pasakoja da teip-gi, kad ir-gi dvi bajoriškos moters prašė pavėžinti vieno žmogaus grįžtančio po turgui iš Kauno. Kadangi tam žmogui buvo pakeliui važiuojant namo, noriai apsiėmė ir išgėręs magaryčių su toms moterimis leidosi į kelionę. Ant rytojaus, sako, radę jį pakėlėję visiškai numirusį apiplėštą.

Matyt tie pats plėšikai važinėja ir po Kauno ir po Suvalkų gubernijas.

Iš Naumiesčio, (Suv. gub.) Kas šventą dieną kiekvienas pamatys pas mūs bažnyčios

altorių stovint vyriški, nusitvėrusi lazda augštesnę už savę. Jisai stovi prie altoriaus atbulas, atsikreipęs ant žmonių. Ko jis ten stovi, tai negali žmogus suprasti, turbūt jis daboja, kad altorių žmonės nesugriautų, ar ką kitą ne padarytu. Triš toki jau bažnyčios tarnai stovi pas grotelių dureles ties didžiuoju altoriumi, vyresnysis iš jų stovi ties pačiu viduriu durelių visiems žinomas A.

Jeigu žmonės turi kokius reikalus į zakristiją ir nori eit pro didįjį altorių, tai ponui A. turi išpasakot, ko jis ten eina ir daboja kad neliktu už grotelių. Prastam žmogui kartais skambtelia į galvą su savo buzoku. Tokia tvarka tapo įvesta pas mus apie 12 metų atgal.

Kitą syk tokių sargų nebuvo, o altorių nieks nesugriovė. Daug geriaus būtų, kad būtų daugiau dabojamos pas mus giesmės bažnyčioje. Teip vadinami kantarai gieda didei netikusiai.

J. Paiseimenis.

Iš Vilkaviškio (Suvalkų gub.) Kazarmes dėl vieno pulsko kareivių, jau pavalei pradeda statyti. Medega jau suvežta kuomet visa. Ukininkai mus pusėtinai apsigavo, privežė akmenų daug ir gauna už juos nuo žydų „podriačikų“ tik pusę to, ką jie pats ima nuo vyriausybės. Mat mus žmogeli visur apgauna.

Darbininkus reikalingus statymui kazarmų parsigabeno iš Gudijos, idant musiškiams uždirbti neduoti; stengėsi nevidonai kaip galėdami mus nužeminti. Darbininkams mūs uždirbti neduoda; javus, net ir šieną reikalingus kareivių arkliams pašarui gabena ir-gi iš Gudijos, idant mes javų neturėtume kur dėti. Kad primanytų tai mus gyvus imtu ir nuskandytu. Bet nesulaikymas jų, nieko mums nepadarys. Neapsimokės ukė, mes užsiimsime prekyste ir amatais, o vis tik Lietuvis turi būti ponu Lietuvoje.

N.

Ilguva (Naum. pav.) priguli prie žiuponės Rinciūnienės. Ta žiuponė nedaleidžia prie bažnytikiemių įsteigti lietuvišką pardavinęčią. Velionos ir Kriukų žydai gauna daug naudos nuo mūsų žmonių, nės Plokščiai yra per toli. Nelabai gražiai daro mūsų žiuponė nedaleisdama įsteigti pardavinęčios.

P. Dainius.

Pinigus ir laiškus į Ukininko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksai adresas padėti:

Herrn Dr. Bruazis, Tilsit (Ostpreussen).

Turins.

Svarbumas prekystės dėl mūsų. B. — Kanitterstan. B. — Daina. *Vainužis.* — Varguolė. *Pasvalietis.* — Apie knygas. B. — Kaip užlaikyti kraujo bėgimą. B. — Iš plačios pasaulės. *Žmona.* — Iš Lietuvos: Iš Kauno gub. — Iš Kauno gub. *Al. Gužutis.* — Iš Suvalkų gub. N. — Iš Naumiesčio. (Suv. gub.) *J. Paiseimenis.* — Iš Vilkaviškio (Suv. gub.) N. — Ilg. (Naum. pav.) *P. Dainius.*